

EOC
EUROASIAN
ONLINE
CONFERENCES

SPAIN CONFERENCE

**INTERNATIONAL CONFERENCE ON
SUPPORT OF MODERN SCIENCE AND
INNOVATION**

Google Scholar

zenodo

OpenAIRE

doi[®] digital object
identifier

eoconf.com - from 2024

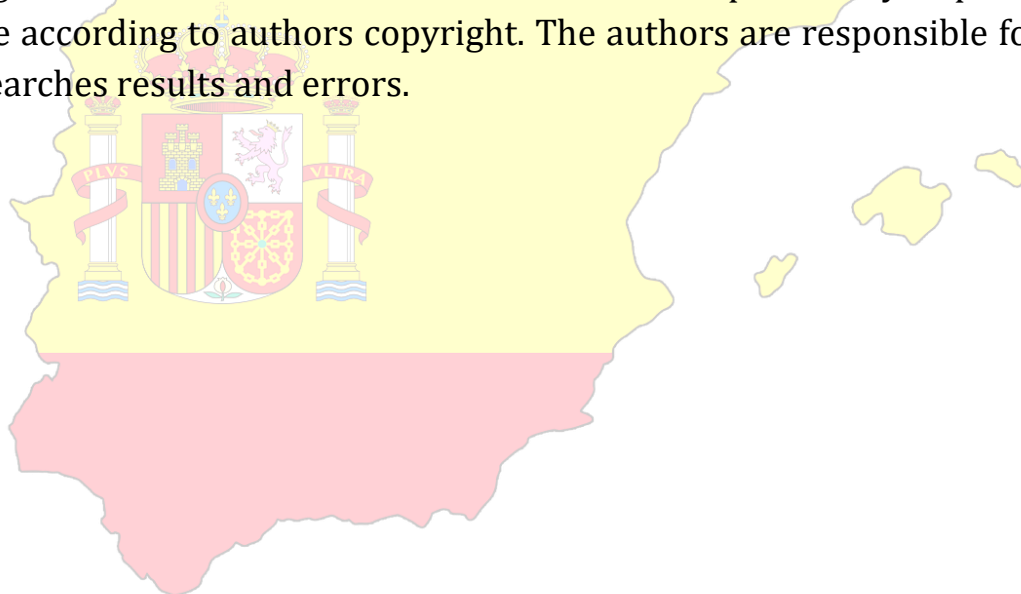

INTERNATIONAL CONFERENCE ON SUPPORT OF MOERN SCIENCE AND INNOVATION: a collection scientific works of the International scientific conference – Madrid, Spain, 2025, Issue 3.

Languages of publication: Uzbek, English, Russian, German, Italian, Spanish,

The collection consists of scientific research of scientists, graduate students and students who took part in the International Scientific online conference «**INTERNATIONAL CONFERENCE ON SUPPORT OF MOERN SCIENCE AND INNOVATION**». Which took place in Spain, 2025.

Conference proceedings are recommended for scientists and teachers in higher education establishments. They can be used in education, including the process of post - graduate teaching, preparation for obtain bachelors' and masters' degrees. The review of all articles was accomplished by experts, materials are according to authors copyright. The authors are responsible for content, researches results and errors.

OMMAVIY SPORT TADBIRLARINI LOYIHALASHNING METODOLOGIK JIHATLARI

Dushabayev D. Sh.

Andijon davlat pedagogika instituti
Jismoniy madaniyat kafedrası dotsenti

Annotatsiya. Jismoniy tarbiya va sport ijtimoiy institut sifatida rivojlanib borishi va uning imkoniyatlaridan samarali foydalanish bo'yicha ishlarni tashkil qilish bugungi kunda dolzarb hisoblanadi. Ommaviy sport tadbirlarini loyihalash muntazam, mavjud talablar doirasida bajarilsa, mahallalarda yoshlarni ommaviy sport turlari orqali sog'lom, jismonan baquvvat, irodali etib tarbiyalashning ijtimoiy-psixologik imkoniyatlarini yanada oshiradi.

Maqolada ommaviy sport tadbirlarini loyihalashning metodologik jihatlari hamda aqliy, axloqiy, estetik jihatlari bilan chambarchas bog'liqligi va unda ishtirok etuvchi shaxsning jamiyatda kamol topishiga katta ta'sir ko'rsatishi bayon etilgan.

Kalit so'zlar. Muloqot, fazilat, jamoa, harakat, intizom, musobaqa, norma, imkoniyat

Jamiyatimizda sog'lom turmush tarzini shakllantirish, aholining, ayniqsa yosh avlodning jismoniy tarbiya va ommaviy sport bilan muntazam shug'ullanishi uchun zamon talablariga mos shart-sharoitlar yaratish, sport musobaqalari orqali yoshlarda o'z irodasi, kuchi va imkoniyatlariga bo'lgan ishonchni mustahkamlash, mardlik va vatanparvarlik, ona Vatanga sadoqat tuyg'ularini kamol toptirish, shuningdek, yoshlar orasidan iqtidorli sportchilarni saralab olish ishlarini tizimli tashkillashtirish hamda jismoniy tarbiya va ommaviy sportni yanada rivojlantirishga yo'naltirilgan keng ko'lamli ishlar amalga oshirilmoqda.

Mazkur harakatlarda barkamol avlodni tarbiyalash asosiy masalalardan biri bo'lib qolmoqda. Shuningdek, jismoniy tarbiya va sportning ijtimoiy institut sifatida rivojlanib borishi, uning imkoniyatlaridan samarali foydalanish bo'yicha ishlarni tashkil qilish zarur ekanligini ko'rsatadi. Ayniqsa, jismoniy tarbiya va sport mutaxassislarida qadriyatlarni shakllantirish bo'yicha bilim va tajribalarni rivojlantirish Vatanga sodiq bo'lgan farzandlarni tarbiyalashda o'z samarasini beradi. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 3 iyundagi "Jismoniy tarbiya va ommaviy sportni yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-3031-son Qarori, 2018 yil 5 martdagi "Jismoniy tarbiya va sport sohasida davlat boshqaruvi tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-5368-son Farmoni, 2018 yil 5 iyundagi "Oliy ta'lim muassasalarida ta'lim

sifatini oshirish va ularning mamlakatda amalga oshirilayotgan keng qamrovli islohotlarda faol ishtirokini ta'minlash bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PQ-3775-son Qarori, 2020 yil 4 fevraldagi "Qishki sport turlarini rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-4583-sonli qarori, 2020 yil 24 yanvardagi "O'zbekiston Respublikasida jismoniy tarbiya va ommaviy sportni yanada takomillashtirish va ommalashtirish chora tadbirlari to'g'risida"gi PF-5924-sonli Farmoni, 2020 yil 3 noyabrdagi "Jismoniy tarbiya va sport sohasida kadrlar tayyorlash tizimini takomillashtirish va ilmiy salohiyatni oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-4877-sonli qarori mazkur masalalarga alohida e'tibor qaratish zarurligini ko'rsatmoqda.

O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishlari bo'yicha "Harakatlar strategiyasi" asosida jismoniy tarbiya va sport mutaxassislari kasbiy ko'nikma va malakalarini rivojlantirishning innovatsion yo'llari; O'zbekistonda yuqori sport natijalariga erishilgan davrlarning tarixiy-taraqqiyot bosqichlarini o'rganish zaruriyati; jismoniy tarbiya va sport orqali yoshlar faolligini oshirishning sotsiologik omillari; sport sohasida o'zaro munosabatlarni huquqiy tartibga solishning dolzarb masalalariga bag'ishlangan tadqiqotlar muhokamasiga bag'ishlangan bo'lib, yurtimizda jismoniy tarbiya va sportni yanada rivojlantirishga xizmat qiladi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti, Farmonlari, Farorlari va Vazirlar mahkamasining Qarorlari va shu bilan birga T.S.Usmonxodjaev, M.S.Ahmatov, A.M.Achilov va B.B.Jahongirovlarning asarlarida mamlakatimizda sportni ommalashtirish, ommaviy tadbirlarni tashkil qilish va o'tkazish hamda xorijiy mamlakatlar bilan sportni rivojlantirish borasida amalga oshirilayotgan ishlar haqida yoritib berilgan.

Umumta'lim maktablari, kasb-hunar kollejlari va akademik litseylarda mahalla yoshlari o'rtasida ommaviy sport turlari bo'yicha musobaqalar tashkil etish hamda targ'ibot va tashviqot ishlarini muntazam olib borish faxriy sportchilar, xalqaro musobaqalar g'oliblari, jahon va respublika chempionlari, yetakchi sportchilar bilan suhbat va kechalar tashkil etish ommaviy sport tadbirlarini loyixalashning metodologik jihatlarini takomillashtiradi.

Ommaviy sport tadbirlarini loyihalash muntazam, mavjud talablar doirasida bajarilsa, mahallalarda yoshlarni ommaviy sport turlari orqali sog'lom, jismonan baquvvat, irodali etib tarbiyalashning ijtimoiy-psixologik imkoniyatlarini yanada oshiradi.

Ommaviy sport tadbirlarini loyihalash sport tomoshalaridan zavqlanish, harakat sifatlarining yuksak darajada rivojlanganligi, ishtirokchilarning mard va qat'iyatli harakatlari, yuksak yutuqlari bilan o'ziga jalb etuvchi tomoshabinning ishtirokidan kelib chiqadi.

Inson faoliyatining kognitiv, qiymatga yo'naltirilgan, muloqot va boshqa deyarli barcha turlari sportda namoyon bo'ladi. Binobarin, jismoniy tarbiya

jarayonida kishilarning ongi va xulq-atvorini to'g'ri yo'nalishda faol shakllantirish mumkin.

Sport tadbirlari davomida ishtirokchilarning ruhiy tarbiyasi amalga oshiriladi. Bu yerda ikkita bog'liqlik mavjud: to'g'ridan-to'g'ri va bilvosita.

To'g'ridan-to'g'ri bog'liqlik jismoniy tarbiya jarayonida ishtirokchilarning intellektual fazilatlarini rivojlantirishga bevosita ta'sir qiladi. Sport mashqlari bilan shug'ullanish jarayonida doimiy ravishda kognitiv vaziyatlar paydo bo'ladi, ularni hal qilish katta aqliy kuch talab qiladi. Sport tadbirlari jarayonida aqliy faoliyatning o'ziga xosligi, tana harakatlari va aqliy operatsiyalar o'rtasida yaqin o'zaro ta'sir yuzaga keladi.

Sport va shaxsning aqliy rivojlanishi o'rtasidagi bilvosita bog'liqlik quyidagilarda namoyon bo'ladi. Jismoniy mashqlar insonning aqliy faoliyatni to'liq bajarishiga imkon beradigan yaxshi salomatlik shaklida zarur poydevor yaratadi. Sport bilan shug'ullanish ko'pincha ruhiy stressni bartaraf etish va intellektual faoliyatni rag'batlantirish vositasi sifatida ishlatiladi.

Mashg'ulot jarayonida sport bilan shug'ullanuvchilarning ma'naviy kamoloti ham sodir bo'ladi. Bu shaxsda uning boshqa odamlarga, jamiyatga, o'ziga bo'lgan munosabatini belgilaydigan va birgalikda axloqiy tarbiya deb ataladigan ijtimoiy qimmatli fazilatlarini rivojlantirishga qaratilgan. Sport mashg'ulotlari muloqot fonida, jamoada, murabbiy yoki murabbiyning rahbarligi ostida amalga oshiriladi. Aynan muloqot shug'ullanuvchilarning axloqiy fazilatlarini shakllantirishning eng kuchli omili bo'lib, ular sport bilan shug'ullanishning boshidanoq o'zlarining jamoadagi ishtirokini anglay boshlaydilar va qoidalar va qoidalarga muvofiq boshqarishni o'rganadilar; ularning harakatlari va ularni boshqalarning harakatlari bilan bog'lash. Shu tariqa iroda mustahkamlanadi, intizom rivojlanadi, axloqiy xulq-atvor me'yorlariga rioya qilish odatlari shakllanadi.

O'yinlar va sport musobaqalari jamoaviy xulq-atvor normalarini shakllantirish uchun boy imkoniyatlarni o'z ichiga oladi. Jamoaning turli funksiyalarini o'zlashtirib, talabalar nafaqat o'z xatti-harakatlarini tartibga solishni, balki o'rtoqlarining harakatlariga faol ta'sir qilishni ham o'rganadilar.

Ommaviy sport tadbirlarini loyihalash orqali o'qituvchi rahbarligida jamoa oldidagi mas'uliyat, burch tuyg'usi kabi muhim axloqiy fazilatlar mustahkamlanadi. Sport jismoniy madaniyatning uzviy qismi bo'lib, jamiyat tomonidan odamlarning jismoniy faolligini oshirish uchun yaratilgan va foydalaniladigan moddiy va ma'naviy qadriyatlar yig'indisini ifodalaydi, ular oldindan belgilangan raqobat orqali qobiliyatlarni maksimal darajada namoyon qilish uchun intensiv ixtisoslashtirilgan tayyorgarlikka qaratiladi.

Binobarin, sport jamiyat manfaatlariga xizmat qiladigan, tarbiyaviy, tayyorgarlik va kommunikativ funksiyalarni amalga oshiradigan, lekin shaxsning doimiy mutaxassisligi (kasbi) bo'lmagan faoliyatdir.

Bu bolalar sportida yaqqol namoyon bo'ladi, chunki o'quvchilarning sport mashg'ulotlari maktabdan tashqari, davlat rejalari va dasturlarida umumta'lim maktabining o'quv fani sifatida nazarda tutilmagan va maktabdan va darsdan tashqari ish shakllari orqali amalga oshiriladi.

Ommaviy sport tadbirlarini loyihalashning metodologik jihatlari jismoniy tarbiya va sportning boshqa jabhalari: aqliy, axloqiy, mehnat, estetik jihatlari bilan chambarchas bog'liq va shuning uchun ham unda ishtirok etuvchi shaxsning jamiyatda kamol topishiga katta ta'sir ko'rsatadi. Bu bir qator sabablarga bog'liq.

Birinchidan, barcha turdagi ta'lim maqsadlarining birligi; ikkinchidan, ta'lim jarayonining dialektikasi, uning davomida inson shaxsining individual tomonlari emas, balki butun shaxsiyatga; uchinchidan, ta'lim rivojlanadigan umumiy asosning mavjudligi, ya'ni faoliyatga ta'sir qiladi.

Ommaviy sport tadbirlarini loyihalashni quyidagi pedagogik shartlarni bajarish jarayonida ta'minlanishi mumkin:

- ommaviy sport tadbirlarini o'tkazishga qiziqishni rivojlantirish;
- ommaviy sport tadbirlari jarayonida o'quvchilar va o'qituvchilar hamda ularning ota-onalari o'rtasida sub'ekt-sub'ekt munosabatlarini o'rnatish;
- o'quv materialini shaxsga yo'naltirilgan yondashuv asosida tuzish.

Ommaviy sport tadbirlarini loyihalashning metodologik jihatlari talabalarning ijtimoiy-pedagogik va ijtimoiy-psixologik moslashuvi, shuningdek, shaxsning ijtimoiy muhit bilan uyg'un munosabatini ta'minlaydigan shart-sharoitlarni yaratishni taqozo qiladi. Bu tadbirlar shaxsiy xulq-atvor strategiyalarining namoyon bo'lishi, kasbiy kasalliklar va shikastlanishlarning oldini olish, faol dam olish va kasbiy faoliyatini tiklash uchun yordam beradi.

Musobaqalar pedagogik, sport-uslubiy va ijtimoiy-siyosiy muammolarni hal etish imkonini beradi. Sport musobaqalari davomida jismoniy tarbiya darslarida va umuman sportda bo'lgani kabi bir xil pedagogik vazifalar hal qilinadi, ya'ni jismoniy, texnik, taktik, aqliy va nazariy tayyorgarlik oshiriladi. Biroq, tanadagi barcha o'zgarishlar mashg'ulotlarning xarakteristikasiga bog'liqdir. Musobaqalar sportchining jismoniy tayyorgarligini oshirishning samarali choralaridan biridir. Ayniqsa, kuchli irodali xarakter xususiyatlarini shakllantirishda sport musobaqalarining ahamiyati katta. Shuningdek, ular jismoniy tarbiya va umuman sportni rivojlantirishga hissa qo'shadi va tomoshabinlarga pedagogik ta'sir ko'rsatishga imkon beradi.

Sport musobaqalari yorqin, hissiyotli tomoshadir. Sport tomoshalaridan zavqlanish ularda harakat sifatlarining yuksak darajada rivojlanganligi, ishtirokchilarning mard va qat'iyatli harakatlari, yuksak yutuqlari bilan o'ziga jalb etuvchi tomoshabinning ishtirokidan kelib chiqadi.

Xulosa o'rnida shuni ta'kidlash kerakki, ommaviy sport tadbirlarini loyihalash orqali umuman jismoniy tarbiya bilan bog'liq muammolar hal qilinadi. Qolaversa, sport tadbirlarini tizimli yo'lga qo'yish samarali

rag'batlantirish vositasi bo'lib, mamlakatimizda jismoniy tarbiya va sportni rivojlantirishga xizmat qilmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni. O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi to'g'risida. 2017 yil 7 fevral, PF-4947-son.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni. Jismoniy tarbiya va sport sohasida davlat boshqaruvi tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida. 2018 yil 5 mart. PF-5368-son.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni. O'zbekiston Respublikasida jismoniy tarbiya va ommaviy sportni yanada takomillashtirish va ommalashtirish chora tadbirlari to'g'risida. 2020 yil 24 yanvar. PF-5924-son.
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Qarori. Oliy ta'lim muassasalarida ta'lim sifatini oshirish va ularning mamlakatda amalga oshirilayotgan keng qamrovli islohotlarda faol ishtirokini ta'minlash bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida. 2018 yil 5 iyun. PQ-3775-son.
5. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Qarori. Jismoniy tarbiya va ommaviy sportni yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida. 2017 yil 3 iyun. PQ-3031-son.
6. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Qarori. Qishki sport turlarini rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida. PQ-4583-son. 2020 yil 4 fevral.
7. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Qarori. Jismoniy tarbiya va sport sohasida kadrlar tayyorlash tizimini takomillashtirish va ilmiy salohiyatni oshirish chora-tadbirlari to'g'risida. 2020 yil 3 noyabr. PQ-4877-son.
8. Axmatov M. S. "Uzluksiz ta'lim tizimida ommaviy sport-sog'lomlashtirish ishlarini samarali boshqarish". 2001 y. Toshkent.
9. Achilov A.M., Akramov J.A., Dovulova M.S. Sarvqomatlik siri. Metodik qo'llanma. — T.: UzDJTI, 2007, 48 b.
10. Jaxongirov B.B. (2021). O'ZBEKISTONNING YaPONIYA BILAN ILMIY TEXNIKA VIY ALOQALARI. Academic research in educational sciences, 2(Special Issue 1), 312-318.
11. Yarashev K.D. Ommaviy sog'lomlashtiruvchi jismoniy tarbiya va xalq milliy o'yinlari bo'yicha mutaxassislar tayyorlash masalalari. Monografiya. T., O'zDJTI nashriyoti. 1997
12. Usmonxodjaev T., Xankeldiev Sh. va boshqalar. Maktabgacha yoshdagilar sog'lom turmush tarzi jismoniy madaniyatida gimnastika za massaj: Uslubiy qo'llanma/ Usmonxodjaev T.S., Xankeldiev Sh.X. va boshqalar. - Farg'ona: «FARG'ONA» nashriyoti, 2011 y. - 140 b.